

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Szőlész-borász mérnöki alapszak

Csapó Edina Lisbeth

**Svédország szőlőtermesztésének és
bortermelésének jelenlegi helyzete és
jövőbeni lehetőségei**

KONZULENS: Dr. Varga Zsuzsanna

BUDAPEST, 2022

TARTALOMJEGYZÉK

1 Bevezetés	4
2 Történet	5
3 Bortörvények és osztályozások	8
4 Borvidékek	9
4.1 Skåne [Ejtsd: Szkóne]	9
4.1.1 Észak-nyugat Skåne és Kullahalvön	10
4.1.2 Délnyugat Skåne	11
4.1.3 Délkelet Skåne.....	11
4.2 Gotland [Ejtsd: Gotlánd]	14
4.3 Öland [Ejtsd: Ólánd]	15
5 Szőlőfajták és boraik	16
5.1 Fehér	16
5.1.1 Solaris.....	16
5.1.2 Phönix.....	16
5.1.3 Souvignier Gris.....	16
5.1.4 Seyval Blanc.....	17
5.1.5 Merzling	17
5.1.6 Muscaris	17
5.1.7 Johanniter	18
5.2 Vörös	19
5.2.1 Rondo	19
5.2.2 Leon Millot	19

5.2.3 Bolero	19
5.2.4 Regent	19
5.2.5 Siramé	20
5.2.6 Cabernet Cortis	20
5.2.7 Pinot Noir Précoce	20
6 Talaj	21
6.1 Skåne	22
6.2 Gotland	22
6.3 Öland	22
7 Éghajlat	23
8 Konkluzió	27
9 Források	28

1 BEVEZETÉS

Svédországban születtem és ott nevelkedtem 18 éves koromig. Mikor a Szőlész-borász mérnöki szakmát választottam magamnak akkor úgy éreztem, hogy evvel együtt jár az, hogy nem fogok visszaköltözni születési országomba, de ahogy a szakmát is jobban megismertem, egyre több svéd szőlészetről és borászatról hallottam.

Azért választottam azt, hogy Svédország szőlőtermesztésének és bortermelésének jelenlegi helyzetéről és jövőbeni lehetőségeiről írjak, mert egyrészt szerettem volna én is jobban megismeri az országban lévő szőlészeti és borászati körülményeket, kihívásokat és lehetőségeket, másrészt szeretném másokkal is megismertetni Svédország fejlődő új ágazatát.

Ha szőlőtermesztésről és bortermelésről van szó akkor általában nem Svédországra gondolnak a legtöbben elsődlegesen. De az utóbbi 20-25 évben egyre többet fejlődött Svédország szőlészeti és borászati szempontból.

Ebben a dolgozatban szeretném először is tisztázni a történelmi háttérét a bornak és szőlőnek Svédországban, így a későbbiekben az olvasóknak átláthatóbb és érthetőbb lesz, hogy egy olyan országról van szó, ami nem tekint hosszú múltra szőlőtermesztés és bortermelés szempontjából. Friss esélyekkel és új lehetőségekkel bír az ország, ami még fejlődés alatt áll, és jóformán felfedezésre vár.

Ezek után a jelenlegi szőlőtermesztéssel és bortermeléssel foglalkozó térségeket mutatnám be. Vannak olyan vidékek az országon belül, ahol foglalkoznak bor készítésével külföldről hozott szőlőből, de ez a dolgozat azokat a régiókat emeli ki, a teljes eljárást figyelembe véve, ahol aktív és érdelemes a szőlészet is. Ezeknek a régióknak főbb pincészeit is megismerheti az olvasó, valamint az ő munkásságukat, így betekintést nyerve az országon belüli jelenlegi helyzetre.

A pincészetek bemutatása után, ismertetem az olvasókkal azokat a szőlőfajtákat, amik jelenleg elterjedtek Svédországban, azoknak ismertetőjeleit, kialakulásukat és a belőlük készült borok karakterisztikáját.

Ezt követően a természeti tényezőket figyelembe véve prezentálom Svédország szőlőtermő vidékeinek éghajlatát, légköri viszonyait, talaját és egyéb környezeti adottságait. A jelenlegi helyzet felvázolása után, végül mindent alapul véve megvitatom, hogy milyen lehetőségeket rejthet a jövő Svédország szőlőtermesztésével és bortermelésével kapcsolatosan.

2 TÖRTÉNET

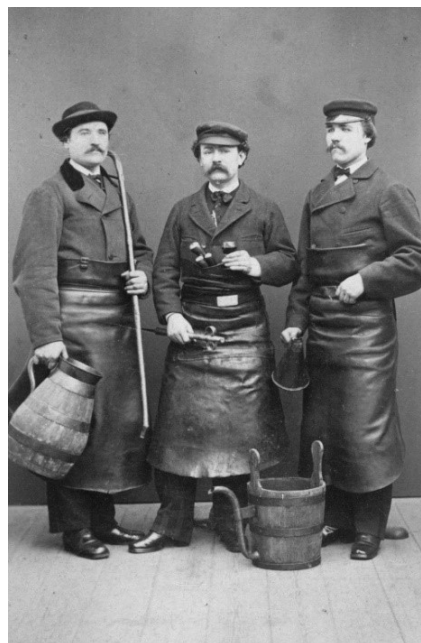
Svédországban már az elnevezéseken is határozottan látható, hogy a bor érkezett előbb az országba és majd csak utána a szőlő. A bort svédül „vin”-nek hívják, míg a szőlőt „vindruva”-nak, ami lefordítva „borbogyó” lenne. Ennek alapján levonhatjuk a következtetést, hogy a szőlőt a borról nevezték el.

Az országban a borfogyasztásnak sokáig nem volt kultúrája, a természeti adottságok miatt sokkal inkább sörfogyasztó nép volt. De már a vikingek ideje alatt, hosszabb utakról visszatérve vittek magukkal bort, ami nagyon különlegesnek és drágának számított. A bor importálása nagyobb szerepet kapott az 1100-as években, ugyanis ekkor formálódott a keresztény vallás az országban és az úrvacsorákra tekintettel az egyházak magas árat megfizetve szállították a bort.

Más nemzetekhez hasonlóan nemes és úri szokás volt a hatalmas lakoma, ahol a mennyiséget nem korlátozták sem élelemben, sem ital kínálatban. Mivel a középkorban nem sok bort szállítottak Svédországba, ezért különlegessége miatt Stockholmban az 1200-as években korlátozásokat vezettek be, így a szállítók külön díjat kellett fizessenek, ami a város pénztárába került.

A hosszú utak gyakran megviselték a bort, így az nem megfelelő minőséggel érkezett az országba, ennek elkerülése érdekében elkezdték a borokat fűszerezni. Ezeknek a bor alapú italoknak fontos része volt a cukor és méz, részben az ízéért, de a tartósítás szempontjából is. Fűszerekből általában a gyömbért, a szegfűszeget és a szerecsendiót, valamint a fahéjat és a kardamomot használták. Elsődlegesen a nem kívánt ízek eltakarására és a bor tartósítására szolgáltak a fűszerek, de ezen kívül a gyógyító hatásaikat is figyelembe vették. Következésképpen az orvostudomány atyjáról, Hippokratészról nevezték el az italt, Hypocras-nak. Volt egy olyan változata is, amit derítettek, azaz kiszűrték a fűszereket belőle fogyasztás előtt, ez svédül „Klaret” névre hallgatott, ami magyarul annyit tesz, hogy tiszta, avagy tisztított. Gustav Vasa (Uralkodási ideje: 1523 - 1560), svéd királynak, kifejezetten saját főzőmestere volt, aki számára elkészítette a Klaret italt. (<https://hydromel-et-hypocras.com/en/blog/post/1-histoire-hypocras>)

Stockholmban már az 1400-as években kialakult a „borhúzó” cég (Svédül: Vindragamas skår), akiknek többek között az volt a feladata, hogy a kikötőkbe beérkező borokat elszállítsák a város borospincéjébe. Majd eladásra, illetve fogyasztásra megfelelő állapotba hozzák azáltal, hogy hordóról hordóra

**1. ábra: „Borhúzó” speciális
bőrkötevényekben**

átpumpálták a bort, hogy eltávolítsák a seprőt és ezáltal egyben dekantálták is. A hordók súlya egyenként el tudta éni a 800 kilót is, így speciális bőrkötényeket használtak, ami segítette őket a hordók gurításában, lásd az 1. ábrát. 1930-ban feloszlott a céh, ami ekkor már az utolsó céh volt Svédországban.

Ahogy az 1800-as évek közeledtek egyre növekedett a minőségi borok behozatala, például bordeaux-i borok vagy évjárattal megjelölt borok, de akár champagne is. Ekkor még nagykereskedők vegyesen szállítottak bort más termékekkel együtt, úgy mint porcelán vagy selyem, de külön bor és szeszesital kereskedők is létesültek az 1800-as évek közepén. Stockholmban 1900-ban már 50 borkereskedő munkálkodott és egyre szélesebb és minőségibb borválasztékot tudtak biztosítani.

Az önálló és független borkereskedőket 1917-ben felvásárolta az AB Vin & Spritcentralen nevű cég, amely monopóliumra tett szert a bor és szeszesitalok Svédországba való importjában, exportjában és előállításában. 1923-ban Stockholm központjában volt egy raktár, ahonnan országszerte szállították a borokat gépjárművekkel, de ez az épület hamar túl kicsinek bizonyult, így az 1950-es években már a városon kívülre költöztették a raktárat. Egészen eddig a likőrborok úgy, mint például a Sherry, Madeira vagy a portói borok domináltak, mivel 69 százalékát az importált boroknak likőrborok tették ki. Viszont az 1950-es években egyre kelendőbbé váltak a könnyedebb borok.

1956-ban és 1958-ban hirtelen adónövekedést rendeltek el az alkoholos italokra, azonban mivel ez inkább a tömény szeszesitalokat érintette, ezért a borfogyasztás megnőtt és a borkereskedők előnyt tudtak szerezni belőle. Ehhez hozzájárult az is, hogy egyre többen engedhették meg maguknak, és volt is lehetőségük arra, hogy külföldre, leginkább délebbre fekvő országokba látogassanak, mint például Olaszország. Hazatérésükkor a külföldön szerzett kulturális tapasztalataikat integrálták a saját szokásaikkal, így a borfogyasztás kultúrája jelentősebbé vált. (<https://spritmuseum.se/kunskap/dryckernas-historia/vinet-i-sverige/>)

Ezek mellett 1957-ben nagy befolyása volt az állam propagandájának, ami arra ösztönözte az embereket, hogy ne tömény italokat vásároljanak, hanem inkább a bor legyen az egyértelmű választás. „Operation vin” néven futott a kampány, magyarul annyit jelent, hogy „Bor művelet”. A lakosság túlzott alkoholfogyasztásának visszafogása és tömény – esetenként házilag készített – szeszesitalok mennyiségének csökkentése volt a cél a bor népszerűsítésével.

Folyamatos eredménnyel bírt a kampány, de először 1966-ban sikerült a bornak megelőznie a szeszesitalokat eladás szempontjából. 34,3 millió liter fogyott a szeszesitalokból, míg borból 35,4 millió liter. Ez az irányvonal folytatódott az elkövetkező években és évtizedekben is, így az „Operation vin” akciót kifejezetten sikeresnek nyilvánították. Az egyedüli hátulütője az volt, hogy habár az átlag alkoholfogyasztás az országban csökkent, a borfogyasztás drasztikusan megnövekedett. Ennek érdekében felhagytak a bor

reklámozásával és általános alkohol fogyasztás elleni kampányt indítottak, amiben számos közismert személy is részt vett, többek között a 2. ábrán is látható Formula 1-es autóversenyző, Ronnie Petersson. A versenyautójára ragasztott matricával közli a rajongókkal és lakossággal, hogy „Spola kröken”, ami magyarul annyit jelent, hogy „Húzd le az alkoholt (a wc-n)”.

(<http://www.systembolagethistoria.se/teman/kampanjer/operation-vin/>)

Ma már egyre többen értékelik a bort, nem csak, mint alkoholforrás, hanem magát az italt. Megnőtt a művelt és képzett borfogyasztók száma, és amióta Svédország hivatalosan is bortermő ország lett 1999-ben, azóta nem csak a kereslet, hanem a svéd borok kínálata is egyre növekszik.

(<https://springwine.se/producenter/vin/vingarden-i-klagshamn/>)

**2. ábra: Formula 1-es autóversenyző,
Ronnie Petersson kiáll az alkohol elleni
kampány mellett**

Csapó Edina

3 BORTÖRVÉNYEK ÉS OSZTÁLYOZÁSOK

Mivel Svédországban a borkészítés kultúrája nem tekint hosszú múltra, ezért napjainkban a törvények és osztályozások sem alakultak még ki annyira, mint például Magyarországon, vagy már bortermelő országokban.

A borok osztályzásánál nem különböztetik meg a külön borvidékekről származó borokat, helyette a származási hely egyszerűen csak Svédország. Valamint kategóriákba sem sorolják a borokat, így kizárólag asztali borokról beszélhetünk. (<https://www.systembolaget.se/vin/varldens-vinlander/europa/sverige/>)

Az Európai Unió által készített bortermelő övezetek besorolásában Svédország megállja a helyét az A zónában, ami a leghűvösebb az összes zóna közül. Alapvetően három főzónára osztják be Európát, A, B és C, majd a C zónán belül több részt különböztetnek meg az alábbiak szerint:

A: Belgium, Dánia, Németország (kivéve Baden területe), Anglia, Írország, Luxemburg, Hollandia, Lengyelország, Svédország, Nyugat-Csehország

B: Németország Badeni területe, Észak-/Kelet-Franciaország (Champagne, Elsass, Jura, Loire, Lotaringia, Savoy), Ausztria, Szlovákia, Észak-Szlovénia, Románia (az Erdélyi-medence területe), Kelet-Csehország

C I a: Dél-/Nyugat-Franciaország (Bordeaux, Burgundia, Provence, Rhône, Sud-Ouest), Észak-Spanyolország (Asturia, Cantabria, Coruna, Guipuzcoa, Viscaya), Észak-Portugália, Románia (kivéve Dél-Románia és az Erdélyi-medence területe)

C I b: Észak-Olaszország kis része (Aosta-völgy és Dél-Tirol), Magyarország

C II: Bulgária (Dunawska, Rawnina, Chernomorski Rajon, Rosowa Dolina), Dél-Franciaország (Languedoc-Roussillon), Közép- és Észak-Olaszország (Abruzzo, Emilia-Romagna, F-J-V, Liguria, Lombardia, kivéve Sondrio, Marche, Campania, Molise, Piemont, Toszkána, Umbria, Veneto, kivéve Belluno), Dél-Románia, Spanyolország (Penedés, Rioja), Szlovénia tengerparti terület

C IIIa: Bulgária (többi része), Görögország (hűvösebb részei és Kréta), Ciprus (600 méteres tengerszint feletti magasság fölött)

C IIIb: Franciaország (Korzika, Pyrénées-Orientales), Görögország, Dél-Olaszország (Apulia, Basilicata, Calabria, Szardínia, Szicília és az egyéb szigetek), Dél-Spanyolország, Dél-Portugália, Málta, Ciprus (600 méteres tengerszint feletti magasság alatt)

(<https://glossary.wein.plus/wine-growing-zone>)

4 BORVIDÉKEK

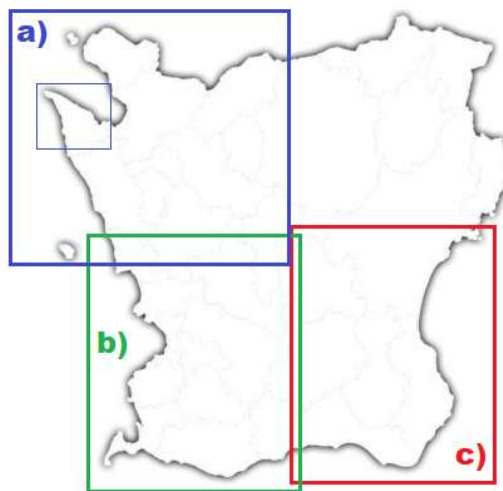
Svédország azon vidékei, ahol szőlőt termesztenek és bort készítenek nem terjednek ki az egész országra, sőt kifejezetten kis területről van szó a jelen helyzetben. Vannak olyan régiók, ahol ugyan bizonyos borászatok készítenek bort, de nem saját szőlőből, hanem más országokból importálják, mint például a Göteborgi Wine Mechanics. A ténylegesen szőlő termő vidékeket viszont egészen délen találjuk meg, a szárazföldön levő Skåne a legnagyobb terület és emelet a két sziget, Gotland és Öland foglalkozik érdemlegesen szőlőtermesztéssel és bortermeléssel.

4.1 SKÅNE [EJTSD: SZKÓNE]

Svédország legdélebbre eső régióját hívják Skåne-nak, mindössze 11 ezer négyzetkilométer, az egész ország közel 450 ezer négyzetkilométeréhez képest, ami a 3. ábrán látható. Ezt a területet szőlészeti és borászati szempontból 3 részre osztjuk az alábbiak szerint (4. ábra).

(<https://www.regionfakta.com/skane-1an/>)

(<https://www.skane.se/organisation-politik/om-region-skane/Statistik-om-Skane/kort-fakta-skane/>)

4. ábra: a) Északnyugat Skåne és Kullahalvön
b) Délnyugat Skåne
c) Délkelet Skåne

3. ábra: Skåne elhelyezése Svédországban

4.1.1 ÉSZAK-NYUGAT SKÅNE ÉS KULLAHALVÖN

A régió ezen területén négy érdelemes pincészet üzemel, ezekből kettő a Kullahalvön található. Svédül a „halvö” szó azt jeleneti, hogy félsziget, a „kulla” pedig dombocska vagy magaslat lenne magyarul. A 4. ábrán (11. oldal) látható az a) területen belül kijelölt kisebb négyzetben. A másik két pincészet ugyan nem a félszigeten van, de szintén a tengerpart közelében helyezkednek el, egy Helsingborg nevű város közvetlen közelségében.

Arilds Vingård az egyik pincészet, ami a félszigeten van, egyben Svédország legnagyobb borászata ma huszonhárom hektáros területükkel, ahol 130 ezer tőke szőlőt művelnek, írja a Nordic Vineyards weboldalukon. A birtok messzi múltat tekint vissza, olyannyira, hogy a környéken a legidősebb birtok, de Annette és Jonas Ivarsson, a jelenlegi tulajdonosok, csak 1997-ben vásárolták meg a területet. Majd csak 2006-ban ültették el az első szőlőtőkéiket, amiből 2010-re már kész borok pihent a pincében. A szőlészet és borászat mellett, éttermük és szállodájuk is van. (<https://arildsvingard.se/om-oss/>) (<https://nordicvineyards.com/collections/arilds-vingard>)

Kullabergs Vingård szintén Kullahalvön található, eleinte két hektáros területtel indultak neki 2006-ban, de 2017-ben még nyolc hektárt tudtak beültetni szőlővel, majd 2019-ben újabb négy hektárral büszkélkedhettek, így ma összesen 14 hektáros területen gazdálkodnak. Nagyobb mértékben fehér szőlőből Solaris, Sauvignier Gris, Donauriesling és Muscaris fajtákkal dolgoznak, valamint vörös szőlőből Pinot Nova, Cabernet Noir, Rondo és Regent fajtákkal, de ezen kívül még huszonegy fajta szőlővel kísérleteznek a területen, úgy, mint például Auxerrois, Johanniter és Madeleine Angevine, írja a Kullabergs Vingård weboldalukon. (<http://kullabergs.se/svensktvin>) (<https://nordicvineyards.com/collections/kullabergs-vingard>)

Brita és Anders Norberg vezeti a Frillestads Vingård-ot, ami már nem a félszigeten helyezkedik el. 2006-ban kezdte el érdekelni őket a szőlészet és borászat és 2007-ben neki is fogtak 250 tőke ültetésével, egy mindössze nyolcszáz négyzetméteres területen az akkori lakóhelyükön, Skåne közepében. Hamar alkalmatlannak mutatkozott a terület szőlőművelésre, meséli a házaspár weboldalukon, így 2009-ben elhatározták, hogy költözniük kell és 2010-ben már 1100 tőkét ültettek, Bolero, Johanniter, Rondo és Solaris fajtákból, a jelenlegi területükön északnyugat Skåne-ban. (<https://www.frillestad.com/>) (<http://svensktvin.se/wp-content/uploads/2017/09/Frillestad.pdf>) (<https://nordicvineyards.com/collections/frillestads-vingard>)

A Lottenlund Estate birtokot Tina Berthelsen vezeti, párjával 20 éve vásárolták a területet, de eleinte csak befektetésként tekintettek rá, majd egy olaszországi nyaraláson inspirálódtak, és 2016-ban ültettek 15 ezer szőlőtőkét, írja Ursula Hellberg a Vinbanken 2021-ben megjelent cikkében. Főleg fehér szőlővel foglalkoznak, a ma már 35 ezer tőkének majdnem nyolcvan százaléka fehér szőlő, amit Solaris, Sauvignon

Gris, Muscaris és Donau-Riesling fajták tesznek ki. Emellett Cabernet Cortis és Monarch fajtájú vörös szőlőkkel foglalkoznak.

(<https://www.lottenlundestate.se/>)

(<https://nordicvineyards.com/collections/lottenlund-estate>)

(<https://vinbanken.se/2021/08/18/lottenlund-estate-i-helsingborg-fran-bin-till-vin/>)

4.1.2 DÉLNYUGAT SKÅNE

Északnyugat Skåne-hez hasonlóan Délnyugat Skåne területen is négy figyelemre méltó pincészet üzemel egyre növekvő lehetőségekkel.

A Flädie Vingård och Vinproduktion 2007-ben ültette első szőlőtőkéit, ma már 9 ezer tőkéjük van két és fél hektáros területen, mesélik a pincészet weboldalán. Többnyire négy fajta szőlőt termesztenek, vörös- és rozéboraikhoz Rondo-t és Cabernet Cortis-t, fehér- és habzóboraikhoz Solaris és Phönix fajtákat.

(<https://fladiematvingard.se/>)

(<https://vinbanken.se/2021/08/12/fladie-mat-vingard-aret-som-blev-en-nystart/>)

Vingården i Klagshamn tulajdonosai Lena Jörgensen és Murat Sofrakis már a 90-es években megálmodták, hogy saját szőlészetet és borászatot szeretnének, de ekkor még külföldre terveztek költözni, hogy ezt megvalósítsák. Végül 1999-ben mikor Svédország hivatalosan bortermelő ország lett, akkor lehetőségük nyílt megalapozni a pincészetüket otthonukban. 2000-ben egy fél hektáros területen kezdtek el termesztetni, ami ma már egy és fél hektáros területre terjed ki, írja a Spring Wine and Spirits a weboldalukon.

(<https://vingardeniklagshamn.se/>)

(<https://nordicvineyards.com/collections/vingarden-i-klagshamn>)

(<https://springwine.se/producenter/vin/vingarden-i-klagshamn/>)

A mai Flyinge Vingård birtok területén fekvő komoly múltú lovarda tiszteletére a boraik címkéjén lovak, valamint pegazusok láthatóak. 2009-ben ültette első Solaris tőkéit a családi pincészet és már akkor megálmodták, hogy bioborászat szeretnének lenni, ami 2018-ban teljesült is. Mai napig csak Solaris fajtával foglalkoznak, amiből fehérbor mellett habzóborot is készítenek. (<https://www.flyingevingard.com/>)

(<https://lundstradgardssallskap.se/kalender/flyinge-vingard>)

Hällåkra Vingård pincészethez tartozó birtok már öt generáció óta a Hansson családhoz tartozik, 2003-ban kezdtek el szőlőt termesztetni rajta és ma már 22 ezer szőlőtőkéről gondoskodnak a hat és fél hektáros területen. Solaris, Rondo, Regent és Leon Millot fajtákból készítenek vörös-, fehér, habzó- és deszertborokat. (<https://www.hallakra.com/>) (<https://www.winetourism.com/winery/haellakra-vingard/>)

4.1.3 DÉLKELET SKÅNE

Ezen a területen van a legtöbb szőlőbirtok és pincészet a Skåne-i vidéken, mindössze hét kereskedelmi birtokról van szó, az Åhus Vingård, a Cehlin Vingård, a Skepparps Vingård, az Österlennvin, az Österlens Vingårdspark Tygeå, a Domän Sånana és a Mellby nr 5 Vingård.

Ma négy barát vezeti a Åhus Vingård pincészetet, a házaspár Jörgen és Karin Persson valamint Karin Birch és Carlo Tyrberg. 1900-ban még dohányültetvény állt a mai szőlészet területén, de 2005 május 27.-én ültették el az első szőlőtőkéit, meséli a weboldalukon a pincészet. Ma 3 ezer tőkét művelnek, öt különböző szőlőfajtából: Léon Millot, Rondo, Solaris, Phoenix és Seyval Blanc. (<https://ahusvingard.se/>) (<https://ahussweden.se/medlemmar/ahus-vingard/>) (https://nordicvineyards.com/collections/ahus-vingard/grape_leon-millot) (<https://godadrycker.se/branschregister/vingard/ahus/ahus-vingard/>)

2008-ban ültették az első tőkéiket a Cehlin Vingård-on. A picike birtokon két bort készítenek, egy fehéret, aminek alapja a Solaris, a Seyval Blanc és a Merzling, valamint egy Rondo, Siramé, Leon Millot és Regent-ből készült vörös cuvée-t. (<http://www.cehlinvingard.se/>)

A Skepparps Vingård 7 ezer tőke szőlőt ültetett 2011-ben, ami ma már 22 ezer tőkére gyarapodott. Rondo, Cabernet Cortis és Merzling fajták mellett főként Solaris-t termesztnek, valamint idén elkezdtek kísérletezni némi új fajtával. Fehér-, vörös-, rozé és habzóborokat is készítenek. (<https://www.skepparpsvingard.se/>) (<https://nordicvineyards.com/collections/skepparps-vingard>) (<https://www.osterlen.se/skepparps-vingard/>)

Österlennin egy picike pincészet, amit két barát, Claes Olsson és Thorsten Persson vezet, írja weboldalukon a pincészet. 2003-ban kísérletképpen ültettek körülbelül 150 tőke szőlőt, vegyesen Rondo és Leon Millot fajtákból. Ma már 2 500 tőkével gazdálkodnak egy hektáron, aminek fele fehér Solaris szőlő és a másik fele Rondo, Bolero és Cabernet Cortis variációban vörös szőlő. (<https://www.osterlennin.se/>) (<https://svensktvin.se/2017/06/19/osterlennin-en-vingard-i-genuin-skansk-stil/>) (<https://loderupturism.se/osterlennin-vinprovningar-och-oppen-vingard/>)

Kaj Nilsson alapította az Österlens Vingårdspark Tygeå-t, ahol 2004-ben ültette első szőlőtőkéit. Nem egy hagyományos szőlőültetvényként képzelte el Kaj a birtokot, ugyanis három részre oszlanak az ültetvények és egy nagyobb parkosított területben rejtőzködnek. Saját maga műveli egyedül a mindössze 7 500 négyzetméteres szőlővel beültetett területet. Évi ezer liter bort állít elő összesen, írja a Föreningen Svenskt Vin, 2017-es júniusi cikkükben. Solaris fajtából készít fehérbort, valamint Rondo és Cabernet Cortis-ből vörösbort és rozét. (<https://svensktvin.se/2017/06/16/osterlens-vingardspark-tygea-vingardarna-i-parken/>)

Már 150 éve a Månsson családé a birtok, amin a Domän Sånana pincészetet található, írja Ursula Hellberg a Vinbanken 2022-es januári publikációjában. Ma a 86 éves Percy Månsson vezeti a birtokot, aki már a 90-es évek elején elkezdett kísérletezni szőlőültetvényekkel kis kertjében. 2000 tőkéje van, vegyesen fehér (Solaris, Muscaris és Sauvignier Fris), valamint vörös szőlőből Siramé, Cabernet Cortis és Regent. (<https://www.domansanana.se/>) (<https://vinbanken.se/2022/01/20/doman-sanana-svenskt-mousserande-vin-vinbanken/>) (<https://svensktvin.se/2017/02/01/svenska-vingardar-som-tar-emot-besok/>)

A Mellby nr 5 Vingård-on 2011-ben kezdték a munkálkodásukt, ma mintegy 1000 szőlőtőkét művelnek főként Solaris, de némi Seyval Blanc és Merzling fajtát is kezelnek. A Solaris szőlőikből inkább fehér bort készítenek, míg a Seyval Blanc-ból és a Merzling-ből habzó bort állítanak elő, ami 2018-ban díjat nyert az országos borversenyen. (<https://godadrycker.se/branschregister/vingard/kivik/mellby-nr-5-vingard/>)

Csapó Edina Lisbeth

4.2 GOTLAND [EJTSD: GOTLÁND]

Gotland a legnagyobb szigete Svédországnak, ami a Balti-tengerben helyezkedik el, a szárazföldről dél-keleti irányban, ahogy az 5. ábra mutatja. Valamivel több mint háromezer négyzetkilométeres területű.

A szigeten két kereskedelmi szőlészeti- és borászatibirtok van napjainkban, írja Bendixen Söderqvist E., Andersson L. és Lasu L. az „*Öl- och Vinturism på Gotland*” (Magyarul: Sör- és borturizmus Gotlandon) című szakdolgozatukban, a Gute Vingård-ra és Långmyre Vineri-re gondolva.

A Gute Vingård birtok a szigetnek a déli oldalán öt hektárt közelítő területen művel 17 ezer tőke szőlőt, mindössze három fajta variációjában; Solaris, Phönix és Rondo. 1999-ben jött létre és 2002-ben volt az első szüretjük, evvel az országban kereskedelmi pincészetként az elsők közé sorolhatják magukat. (<https://gutevingard.se/om-oss/>)

Andrea Guerra, Olaszországból érkezett borász, agronómus és sommelier, együtt alapította a Långmyre Vineri pincészetet, párjával Emma Sernerrel 2018-ban, akinek erős kötődése van Gotlandhoz és nagy a szenvedélye a bor iránt. 26 ezer szőlőtőkékük van, öt hektáron, amit legelőször 2020-ban szüreteltek. Egy 2019-ben készült interjúban mesélik, hogy 5 különböző Olaszországból hozott hibrid szőlővel foglalkoznak;

- Fleurtai, ami egy Tocai Friulano és Kozma 20-3 keresztezés
- Soreli, szintén Tocai Friulano és Kozma 20-3 keresztezés
- Sauvignon Kretos, ami Sauvignon Blanc és ugyancsak Kozma 20-3 keresztezés
- Merlot Kanthus, egy fajta Merlot klón
- Cabernet Volos, egy Cabernet Sauvignon és Bianca keresztezés

(<https://www.langmyrevineri.com/svenska>)

(<https://www.youtube.com/channel/UCqNZhFQDrv8ZIsPnOql36cA>)

5. ábra: Gotland elhelyezése Svédországban

4.3 ÖLAND [EJTSD: ÓLÁND]

Öland a közel 1300 négyzetkilométeres területével, Gotland után a sorban, a második legnagyobb sziget Svédországban. Gotland-hoz hasonlóan dél-keletre fekszik szárazföldről, ami a 6. ábrán látható.

Gotland-hoz azonos módon Ölandon is két üzemelő birtok van, az egyik a Håks Gård a másik pedig a Wannborga Bränneri & Vingård.

Håks Gård-ot Eva Gustafsson vezeti napjainkban, ahol már az 1700-as években művelték a területet, de Eva, mint hatodik generációs vezetője a birtoknak, volt az első, aki szőlővel kezdett el foglalkozni. 2001-ben ültették az első szőlőtőkét a területen, amit majd nyolc évnyi kísérlet követett, annak érdekében, hogy a területhez legjobban illő szőlő fajtákat tudják kiválasztani, írja a Föreningen Svenskt Vin (Magyarul: A Svéd Borszövetség) 2017-ben megjelent cikkükben. A kísérletek után 2010-ben már a gondosan kiválasztott fajtákkal ültettek be egy nagyjából egy hektáros területet, 3 ezer tőke vörös szőlővel, vegyesen Rondo és Leon Millot fajtákkal, valamint 500 tőke Solaris fajtájú fehér szőlővel. Ami a pincészetet kifejezetten különlegessé teszi, hogy teljesen saját fából készített hordóikat használják a vörös borok érlelésére. Ugyanis a birtokhoz tartozik egy tölgyfaerdő, és az innen származó fákból készítették hordóikat a Thorslundkagge nevű céggel, Svédország egyetlen kádárságával. (<https://svensktvin.se/2017/10/02/haks-gard-satsar-pa-rott-vin-pa-oland-som-lagrats-pa-egen-ek/>) (<https://www.youtube.com/watch?v=bMCGQRd1NrM>)

Wannborga Bränneri & Vingård a szőlészetten és borászaton felül, egy kisebb szeszfőzde is egyben. Mindössze egy fél hektáros területen kezdte el a szőlőművelést 2002-ben Ingrid és Gunnar Dahlberg, amit 2005-ben tudtak először szüretelni. Kísérletképpen az elején 40 különböző fajtaival próbálkoztak. Ma már 3800 szőlőtőke oszlik el a két és fél hektáros területen, amit 2016-ban felvásárolt Camilla Skogsberg és Jan Suominen. A 40 fajtaból tízzel dolgoznak jelenleg, vörösből nagyobb részt Rondo, ezen kívül Leon Millot, Regent, Frühburgunder és Cabernet Cortis, valamint fehér szőlőből a Solaris fajta dominál a Orion, Merzling, Phoenix és Seyval Blanc mellet. Ezekből egyaránt készítenek fehér-, vörös- és rozéborokat, valamint a szőlőből és almából állítanak elő pártatokat. (<http://wannborga.se/>) (<https://www.oland.se/sv/wannborga-branneri-vingard>)

6. ábra: Öland elhelyezése Svédországban

5 SZŐLŐFAJTÁK ÉS BORAIK

Sok pincészet foglalkozik kísérletezéssel, mivel a svéd szőlészet a fejlődésének még nagyon az elején tart, ezért még kevés az olyan fajta, ami jobban elterjedt, és határozottan alkalmasnak bizonyult.

5.1 FEHÉR

Az alábbi fehér szőlő fajták azok, amik jelenleg gyakrabban fellelhetők az országban és nagyobb sikerrel termesztethetők a természeti tényezőket figyelembe véve.

5.1.1 SOLARIS

A Solaris fajtát nevezhetjük az ország fő fehér szőlőjének, mindenképp ő a legrendszeresebben előforduló. Aligha van olyan szőlőbirtok, ahol ne lenne Solaris. Németországban kezdték el először termesztetni 1975-ben. A szőlő levelei méretben nagyok és színben élénkzöldek, korán érik és ellenálló a gombás betegségekkel szemben. Fürtjei közepes méretűek, de nagy a termőképessége, és a bogyók erősen lédúsak. Alapvetően alkalmas édes borok készítésére is, de Svédország adottságai miatt alacsony a cukortartalmuk, így inkább száraz borokat készítenek belőle ezen a területen. Más országokban gyakran cuvée-kben hasznosítják, de itt magában is megállja a helyét, ennek köszönhetően a svéd Solaris borok kifejezetten testesek, magas alkoholtartalmúak és koncentrált aromákat nyerne, a borban megtalálható az érett alma, méz, valamint az olajos magvakat idéző jelleg. (<https://www.gbvg.uk/grape/solaris>) (<https://nordicvineyards.com/collections/solaris>)

5.1.2 PHÖNIX

A Phönix, helyenként Pheonix, szintén német származású szőlő. 1964-ben jegyezték be önálló fajtként és 1992-ben helyezték oltalom alá. Svédországon kívül nem gyakori fajta, de Németországban, Belgiumban és az Egyesült Királyságokban lehet még rátalálni. Kiemelten lédús a bogyója, valamint vékony a bogyó héja, így nem csak borszőlőként, hanem csemegeszőlőként is hasznosítják. Hatalmas levelei gyönyörűen váltják színüket őszi idején, ezért sokan ültetik kerti szőlőnek is. Ugyan szürkerothadással szemben érzékeny, de lisztharmat és már gombás betegségek ellen rezisztens, valamint sokféle talajon és hűvös éghajlaton is megél, ezért kimondottan megfelelő Svédországban való művelésre.

(<https://www.gbvg.uk/grape/phoenix>) (<https://nordicvineyards.com/collections/phoenix-wine-grape>)

5.1.3 SOUVIGNIER GRIS

Habár vöröses színe van a Souvignier Gris bogyójának, mégis fehér szőlőnek számít és fehér bort készítenek belőle. Korábban úgy tudták, hogy az 1983-ban létrejött fajta, a francia Cabernet Sauvignon és a német Bronner fajták keresztezésének eredménye. 2016-os DNS elemzések szerint viszont a francia

Seyval Blanc és Zähringer közötti keresztezés lehetett. A színt eredetileg Cabernet Sauvignonnak tulajdonították, de így kérdés marad, ugyanis a Seyval Blanc és a Zähringer is fehér színű szőlő. Igen jó a betegségekkel szembeni ellenállóképessége és középkorai érésűek a közepes vagy nagy bogyókból álló nagy méretű fürtök. Ízében gyümölcsös karaktereket visel, mint az alma aromák, valamint üde savassággal bír.

(<https://nordicvineyards.com/collections/souignier-gris-wine-grape>) (<https://glossary.wein.plus/souignier-gris>) (<https://sibus.com/en/variety-descriptions/white-wine-varieties/souignier-gris.html>)

5.1.4 SEYVAL BLANC

A korai- vagy középerésű Seyval Blanc, fogékony a szürkerothadásra, de más betegségekkel szemben ellenálló, valamint kiváló a faggyal szembeni rezisztenciája. Chik Brenneman a WineMaker publikációjában azt írja, hogy először 1921 hozták nyilvánosságra Franciaországban, akkor Seyve-Villard néven, alkotói Bertille Seyve és veje Villard után, de később Seyval Blanc-ként terjedt tovább. Picik a bogyói, de a fürt nagyméretű, emellett hajlamos a túltermésre, és kifejezetten alkalmas hűvös éghajlatokon való termesztésre. Illatában és ízében is citrusos elemeket hordoz, illetve ásványos jegyek is megtalálhatók aromáiban. (<https://www.gbv.org/grape/seival-blanc>) (<https://glossary.wein.plus/seival-blanc>) (<https://winemakermag.com/article/1090-seival-blanc-varietal-focus-2>)

5.1.5 MERZLING

Dr. Johannes Zimmermann, német biológus és szőlész, 1960-ban keresztezte a Riesling x Pinot Gris keresztezést, Seyval Blanc-nal, ennek eredménye lett a Merzling. A fajta hajlamos a kifejezetten nagy terméshozamra és fagy ellen, valamint a betegségek többsége ellen is rezisztens. A Müller-Thurgau-hoz (Magyarul: Rizlingszilváni) szokták hasonlítani a Merzlingből készült bor aromáit, mivel alacsony a savtartalma és édes, gyümölcsös, leginkább barackos zamatot lehet benne fellelni.

(<https://www.wine-searcher.com/grape-1331-merzling>) (<https://glossary.wein.plus/merzling>) (<https://godutch.wine/grapes/merzling/>)

5.1.6 MUSCARIS

A Muscaris, nevében is tükrözi, a Sárgamuskotály és a Solaris fajtának a keresztezése, Németországban 1987-ban keresztezte Norbert Becker. Henger alakú, laza fürtjei középkorai érésűek és gombás betegségek, illetve fagy ellen egyaránt ellenálló. A Muscaris-ból készült borok intenzíven savasak, egyértelmű muskotályos, citrusos és magvas aromákkal.

(<https://glossary.wein.plus/muscaris>) (<https://nordicvineyards.com/collections/muscaris-wine-grape>)

5.1.7 JOHANNITER

Dr. Johannes Zimmermann nemesítette Németországban, róla kapta a Johanniter a nevét. Előállításakor a kifejezetten gombás betegségek ellen rezisztens fajta létrehozása volt a cél. A bogyók mérete viszonylag nagy és fűtjeik tömöttek, amik alacsony savtartalmú de erősen gyümölcsös bort eredményeznek.

(<https://nordicvineyards.com/collections/johanniter-grape>)

(<https://sibbus.com/en/variety-descriptions/white-wine-varieties/johanniter.html>)

Csapó Edina Lisbeth

5.2 VÖRÖS

Nem is olyan rég még elképzelhetetlen volt, hogy Svédország bortermő ország legyen, és ugyan még ma is gyermekcipőben jár a szőlőtermesztés és bortermelés az országban, de ha svéd borokról van szó akkor elsődlegesen fehér borokra szokott a többség gondolni. Ennek ellenére a vörös borok ugyanúgy szerepet kapnak.

5.2.1 RONDO

1964-ban nemesítették először, de nagyobb mennyiségben majd csak 1980-as évek közepén ültették Írországból, akkor még Amurensis Walk néven volt ismert, később 1997-ben kapta a Rondo nevet. Közepesen magas a termőképessége, de korán érő, fagynak jól ellenálló fajta. Vörösből és rozé alapanyagként egyaránt hasznosítják, akár cuvée-kben is. Ízében erősen gyümölcsös, jellegzetesen eper, málna és vörösfőnye aromákat rejt.

(<https://nordicvineyards.com/collections/rondo-wine-grape>)

(<https://www.aldervineyard.uk/blog/what-is-rondo/>)

5.2.2 LEON MILLOT

A Leon Millot egy franko-amerikai hibrid, ami rendkívül korai érésű, és ellenálló a gombás betegségekkel szemben, bogyói és fürtjei is kis méretűek. A belőle készült bornak mélyvörös színe van, aromája gyakran fás, földes és csokoládés ízeket, valamint bogyós gyümölcsök zamatát tartalmazza, ritkán enyhe fehér bors aromát is fellelni benne. (<https://nordicvineyards.com/collections/leon-millot-wine-grape>) (<https://www.wine-searcher.com/grape-976-leon-millot>)

5.2.3 BOLERO

1982-es (Rotberger x Reichensteiner) és Chancellor (másnéven: Seibel) keresztezések az eredménye. Nemcsak vörösből és rozéból készítik a Bolero szőlőből, hanem asztali, csemegeszőlőként is hasznosítják. Selymes érzetet hagy a szájban a gyümölcsös aromájú, rubinvörös színű bora. (<https://nordicvineyards.com/collections/bolero-grape>) (<https://glossary.wein.plus/bolero>)

5.2.4 REGENT

A bogyók és a fürtök szintúgy közepes méretűek, amik közép- vagy későérésűek. A hűvös, száraz éghajlatot szereti, jó ellenállóképessége van a betegségek és a fagy ellen egyaránt, ráadásul kifejezetten lédús fajta. A belőle előállított bornak enyhén kékes árnyalatú mélyvörös színe van, aromában pedig zöldpaprika, cseresznye, feketeribizli, esetleg mandula fedezhető fel benne.

(<https://nordicvineyards.com/collections/regent-grape>) (<https://www.gbv.org.uk/grape/regent>)

5.2.5 SIRAMÉ

A Siramé 1970-es svájci fajta, ami a gombás betegségek ellen rezisztens. Laza a fürtszerkezete, és körülbelül 15 milliméteres méretűek a bogyók. A korai érésű szőlőt használják bor készítésére és csemegeszőlőként is.

(<https://nordicvineyards.com/collections/sirame-wine-grape>)

(<https://glossary.wein.plus/sirame>)

(<https://www.rebschule-meier.ch/de/rebe/71/sirame>)

5.2.6 CABERNET CORTIS

Cabernet Sauvignon és Solaris keresztezésének 1982-as eredménye a Cabernet Cortis. Líztharmatra érzékeny fajta, de peronoszpórával és szürkerothadással szemben rendkívül ellenálló a koraiérésű szőlő. A Cabernet Cortis-ból készült bornak intenzív vörös színe van, gyógynövényes és zöldes aromákkal rendelkezik.

(<https://nordicvineyards.com/collections/cabernet-cortis-wine-grape>) (<https://www.gbvg.uk/grape/cabernet-cortis>)

(<https://www.winegrowers.info/varieties/vine-varieties/Cabernet%20Cortis.htm>)

5.2.7 PINOT NOIR PRÉCOCE

A Pinot Noir Précoce a Pinot Noir-nak egy mutációja, így nagy a hasonlóság kettejük között, de a Pinot Noir Précoce kicsit hamarabb érik, valamint kisebbek a bogyói és a fürtjei is. A belőle készül bor kevésbé savas, mint a Pinot Noir, de hasonlóan eper, érett cseresznye, szeder és ribizli aromákat hordoz.

(<https://nordicvineyards.com/collections/pinot-noir-precose-wine-grape>)

(<https://www.princeofpinot.com/article/1685/>)

6 TALAJ

1989-ben a Svenska Geologiska Undersökning (Svéd Geológiai Kutatóközpont) az ország minden régiójának előírt egy úgy nevezett „Tájkövet” az ottani talaj alapján. Skåne-nak a kovakövet, Gotland-nak a Hoburgi mészkövet és Öland-nak a Ortokerikus mészkövet nevezték ki.

(<https://www.sgu.se/om-geologi/berg/sveriges-berggrund/landskapsstenar/landskapsstenar-i-gotaland/>)

A kovakő volt a legelső kőzetfajta, amit Svédországban bányásztak, ugyan törékeny, de kifejezetten éles, így már a kőkorszakban használták eszközök készítésére, mint például nyílhegyek vagy kések. Kalcedon és opál ásványokból van a kovakő, amik szilícium-dioxid vegyületek. Könnyen morzsolódik és törésnél üveges hatású lesz a felülete, de jellemzően arról ismert, hogy tüzet lehet vele csiszolni. Több színben is előfordulhat, de Skåne-ban sötétbarna, kék és fekete variációban fordulhat elő.

7. ábra: Kovakő

A legtöbb mészkő porhanyós, de a Hoburgi mészkő ennek ellenére elég kemény ahhoz, hogy faragható és csiszolható legyen, így akár bútorokat is készítenek belőle. A több mint 400 millió éves kőzet a tenger közelségének köszönhetően alakult ki Gotland-on. Kalcit az ásványi összetevője a szürkés, vöröses kőzetnek.

(https://www.geocaching.com/geocache/GC80VJ2_hoburgskalksten-gotlands-landskapssten?guid=52907bc7-f786-4552-8c85-5bfab3901eb7)

8. ábra: Hoburgi mészkő

Két fajtája van a 440-500 millió éves Ortokerikus mészkőnek, a színük szerint könnyen megkülönböztethető, mivel az egyik az zöldesszürke és a másik vörösesbarna. Nevét a benne található fossziliákról kapta, ugyanis számtalan, Orthoceratidae családba tartozó, kihalt lábasfejűnek az ősmaradványait lehet bennük megtalálni.

9. ábra: Ortokerikus mészkő

6.1 SKÅNE

Habár Skåne-nek a kovakő a tájköve, mégsem ez a leggyakoribb a környéken. Észak-nyugaton agyagos a talaj, Kullahalvön homokos, délnyugaton meszes és délkeleten vegyesen található meszes és agyagos talaj. Svédország más területeihez képest azért olyan különleges az itteni talaj, mert az alapkőzet sok helyen elsüllyedt. Ugyanis 300 millió évvel ezelőtt egy nagy hasadék szelte át Skåne-t délnyugattól észak keletig, ezt nevezik a Skånei átlónak. Ekkor a talajfelszínen levő kőzetek egy része elmerült, és a mélyből más kőzetek emelkedtek fel, ennek következtében nagy a talaj heterogenitása a mélységtől függően.

(http://www.rapakivi.dk/html_sk%C3%A5ne/sk%C3%A5ne.html)

(<https://www.sverigesnationalparker.se/globalassets/soderasen/filer/soderasens-nationalpark-fordjupningsblad-geologi.pdf>)

A déli part mentén gyakran látni „kő hullámokat”, amiket a hullámzó tenger alakított ki, még amikor ez a terület víz alatt volt. Ezek akár harminc centi magasak is lehetnek.

(<http://www.geoparkskane.se/Geologi-i-Sk-ne/Geologiska-faktablad/>)

6.2 GOTLAND

Néha lehet hallani az úgynevezett gotlandi márványról, írja Bernt Enderborg a Guteinfo-n megjelent cikkében, de azt is elmondja, hogy ez egy téves megnevezés, ugyanis a korábban említett Hoburgi mészkőről a van szó. A márványban egyáltalán nem lehet fossziliákat találni, de Gotlandon tele van a kőzet ősmaradványokkal. A sziget nem mindig volt tengerszint felett, de mai szárazföldön fekvő területek korábban rengeteg élőlénynek adtak otthont a víz alatt, ezeknek maradványai találhatóak meg a gotlandi meszes kőzetben mai napig. (<https://www.guteinfo.com/?id=1314&meny=geologi>)

6.3 ÖLAND

Nagyrészt köves, meszes talaj található Ölandon. Napközben a napsütés felmelegíti a köves talajt, ami egész éjszaka visszasugározza a meleget a szőlőtőkékre, így az őszi hűvösebb időszakot is könnyebben átvészelik a tőkék. (<https://svensktvin.se/2017/10/02/haks-gard-satsar-pa-rott-vin-pa-oland-som-lagrats-pa-egen-ek/>)

Gotlandhoz hasonlóan Öland talaja is nagy mértékben különbözik a szárazföldi talajtól, ez a mészkőnek köszönhető. Sok olyan fajta növény él itt, ami a száraz földön nem, vagy csak nehezen él meg, mint például az Orchidaceae családba található növények. Sokat tudnak mesélni ezek a kőzetek a terület kialakulásáról, még az emberek előtti időkről, mivel számtalan fossziliát rejt a terület.

(<https://www.alltpaoland.se/artiklar/geologi/>)

7 ÉGHAJLAT

Ahogy minden növénynél, a szőlőnél is nagyon fontos a klimatikus tényezőket figyelembe venni. Svédországban, méretének köszönhetően, többféle klímáról is beszélhetünk. Götaland tengerpartjain meleg mérsékelt, míg Götaland szárazföldi részein, valamint Svealandban és Norrlandban hideg mérsékelt, végül a legészakibb területek sarki éghajlatúak. A 10. ábrán látható az említett országrészek felosztása térképen. Jelenlegi állás szerint Götalandban természetesen szőlőt, ahol egyre ideálisabb az éghajlat, de az alkalmas terület mérete egyre növekszik.

A skånei területen nagyon vegyes tud lenni az időjárás, Svédországon belül egyszerre tart több hőmérsékleti és csapadék rekordot – a Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut (magyarul: Svédország Meteorológiai és Hidrológiai Intézete) adatai alapján. A valaha legmagasabb hőmérséklet, amit Skåneban mértek 36 Celsius fok volt, 1947 június 30.-án. Emellett a legalacsonyabb hőmérsékletet 1942-ben január 26.-án mérték, ami -34 Celsius fok volt, mind a két mérés jóval azelőtt történt, hogy a környék szőlőtermő vidék lett. Ma az év minden időszakában Skåne rendelkezik a legmagasabb átlaghőmérséklettel az országban, ráadásul a nyarak is hosszabban tartanak, mint máshol.

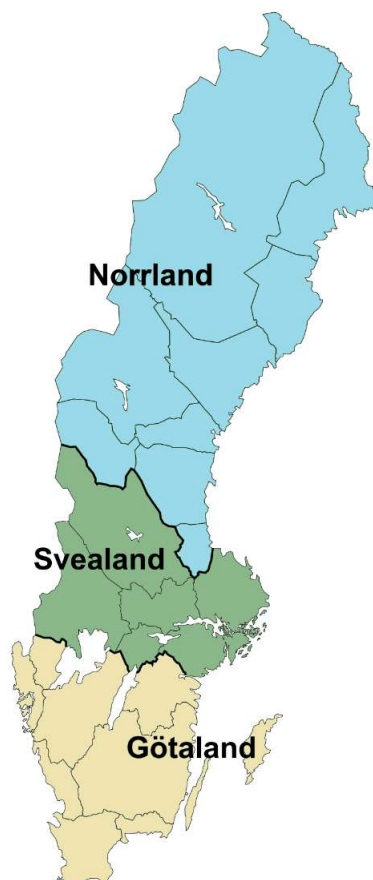
<https://www.smhi.se/kunskapsbanken/klimat/klimatet-i-sveriges-landskap/skanes-klimat-1.4827>

Gotland-on a hőmérséklet napközben általában melegebb a sziget közepén, mint a parton, viszont éjszaka pont a partokon van melegebb, mint bentebb a szigeten. Ölandon a legmelegebb nap 1975. augusztus 8-án volt 35,2 Celsius fokkal, és a leghűvösebb pedig 1966. február 9-én -32,8 Celsius fokkal, mind a két adatot a sziget közepén mérték, Buttle nevű településen.

<https://www.smhi.se/kunskapsbanken/klimat/klimatet-i-sveriges-landskap/gotlands-klimat-1.4887>

Öland méretéből fakadóan határozottan egységes az éghajlat az egész szigeten, a legmagasabb csúcса a szigetnek csak ötven méterrel van vízszint felett és a sziget középső pontjáról is mindössze tíz kilométer távolságra van a tengerpart. Ezen a területen a melegrekord 34,5 Celsius fok volt 1975. augusztus 7-én és a leghűvösebb nap 1942-ben február 27-én volt, amikor -29,2 Celsius fokot mértek.

<https://www.smhi.se/kunskapsbanken/klimat/klimatet-i-sveriges-landskap/olands-klimat-1.4870>

10. ábra: Svédország három országrészének a felosztása

1. táblázat: Meteorológiai adatok 1961-1990 között

(<https://www.smhi.se/data/meteorologi/dataserier-med-normalvarden-1.7354>)

	Skåne	Gotland	Öland
Éves átlaghőmérséklet (°C)	7,5	6,8	7,1
Januári átlaghőmérséklet (°C)	- 0,7	- 0,9	- 0,8
Januári maximum középhőmérséklet (°C)	3,1	2,7	3,4
Januári minimum középhőmérséklet (°C)	- 6,0	- 5,6	- 5,9
Júliusi átlaghőmérséklet (°C)	16,2	16,1	16,4
Júliusi maximum középhőmérséklet (°C)	17,6	18,4	18,5
Júliusi minimum középhőmérséklet (°C)	14,3	14,0	13,9
Évi csapadék mennyiség (mm)	660,4	521,3	478,3
Éves átlagos napsütéses órák száma* (h)	1600-1700	1800-1900	1800-1900
Vegetációs időszak átlagos kezdete	Április 12	Április 25	Április 20
Vegetációs időszak átlagos hossza (nap)	214,4	198,2	204,6

* Nem található pontos adat, a táblázat becslített értéket tartalmaz térkép alapján

(<https://www.smhi.se/data/meteorologi/stralning/normal-solskenstid-for-ett-ar-1.3052>)

2. táblázat: Meteorológiai adatok 1991-2020 között

(<https://www.smhi.se/data/meteorologi/dataserier-med-normalvarden-for-perioden-1991-2020-1.167775>)

	Skåne	Gotland	Öland
Éves átlaghőmérséklet (°C)	8,6	7,9	8,3
Januári átlaghőmérséklet (°C)	0,8	0,5	0,7
Januári maximum középhőmérséklet (°C)	3,9	3,4	3,9
Januári minimum középhőmérséklet (°C)	- 2,6	- 2,4	- 1,4
Júliusi átlaghőmérséklet (°C)	17,6	17,4	17,6
Júliusi maximum középhőmérséklet (°C)	20,2	19,9	20,0
Júliusi minimum középhőmérséklet (°C)	15,0	14,9	14,7
Évi csapadék mennyiség (mm)	702,7	535,2	489,6
Éves átlagos napsütéses órák száma (h)	1751,1	2076,8	2105,8
Vegetációs időszak átlagos kezdete	Április 3	Április 15	Április 11
Vegetációs időszak átlagos hossza (nap)	227,9	213,5	219,6

3. táblázat: Meteorológiai adatok változása a két 30 éves normál-időszak között

delta	Skåne	Gotland	Öland
Éves átlaghőmérséklet (°C)	+ 1,10	+ 1,10	+ 1,20
Januári átlaghőmérséklet (°C)	+ 1,50	+ 1,40	+ 1,50
Januári maximum középhőmérséklet (°C)	+ 0,80	+ 0,70	+ 0,50
Januári minimum középhőmérséklet (°C)	+ 3,40	+ 3,20	+ 4,50
Júliusi átlaghőmérséklet (°C)	+ 1,40	+ 1,30	+ 1,20
Júliusi maximum középhőmérséklet (°C)	+ 2,60	+ 1,50	+ 1,50
Júliusi minimum középhőmérséklet (°C)	+ 0,70	+ 0,90	+ 0,80
Évi csapadék mennyiség (mm)	+ 42,30	+ 13,90	+ 11,30
Éves átlagos napsütéses órák száma (h)	+	+	++
Vegetációs időszak átlagos kezdete (nap)	- 9	- 10	- 9
Vegetációs időszak átlagos hossza (nap)	+ 13,50	+ 15,30	+ 15,00

Svédország Meteorológiai és Hidrológiai Intézete 30 éves ciklusonként csoportosítja a mért adatokat. Mindig a legutóbbi 30 éves periódust számítják a normál-időszaknak, ez jelenleg az 1991-2020 közötti időszak. A fenti táblázatokban látható a jelenlegi normál-időszak, és az előtte lévő, 1961-1990-ig tartó időszak szőlőtermesztéshez válogatott releváns adatai. Valamint a 3. táblázatban a két időszak közötti változások láthatóak.

Elsődlegesen a hőmérsékleti adatok szerepelnek. Jól láthatóak az éghajlatváltozás és a globális felmelegedés a jelei. A két ciklus között az éves átlaghőmérséklet több mint egy fokkal emelkedett és a januári, valamint a júliusi átlaghőmérsékletek körülbelül másfél fokkal nőttek.

A januári maximum középhőmérséklet változása ugyan pozitív, de az egy fokot sem éri el. Viszont a minimum középhőmérsékletek több mint három fokkal nőttek meg, sőt Öland négy és fél fokos emelkedést ért el. A júliusi hónapot tekintve mondhatni fordítottak az adatok, mivel a minimum középhőmérsékletek azok, amik nem érik el az egy fokos emelkedést, de a maximum középhőmérséklet emelkedés másfél fok a két szigeten, és Skåne-ban több mint két és fél fok. Habár a felmelegedést nem pozitívként szoktuk említeni, a svéd szőlőtermesztésnek és bortermelésnek kifejezetten kedvező.

A hőmérséklet után a csapadék és a napsütéses órák számát láthatjuk a táblázatokban. Ezek az adatok is mind növekedtek. Ha a csapadékmennyiséget tekintjük, akkor nem drasztikus a növekedés a két szigeten, mivel épphogy csak tíz milliméter fölött van a változás, de Skåne-ban több mint negyven milliméteres emelkedésről van szó. A napsütés kifejezetten fontos, főleg a hűvösebb éghajlat miatt, így a megnövekedett napsütéses órák száma különösen pozitív változást jelent. Az 1961-1990 közötti időszak pontatlan adatai miatt nem lehet konkrét számokról beszélni az éves átlagos napsütéses órák számát tekintve, de az 1961-1990 közötti időszak becsült tartományához képest a legutóbbi normál-időszak adatai láthatóan magasabbak.

Végül a vegetációs időszak kezdete és annak hossza szerepel a táblázatokban. Láthatóan megnövekedett az időszak hossza és határozottan hamarabb kezdődik. Körülbelül kilenc-tíz nappal hamarabb indul meg a növényzet növekedése és nagyjából tizennégy-tizenöt nappal hosszabban tart az aktuális normál-időszakban. Jelenleg június környékén várható a szőlő virágzása Svédországban, és a bogyók beérésének kezdetét szeptember végére, valamint október elejére számíthatjuk.

Bár elsőre az ember azt gondolhatná, hogy Svédország éghajlata nem ideális szőlőtermesztésre, de a tavasz kezdetével a nappalok világos szakasza megnő, olyannyira, hogy bizonyos területeken egyáltalán nem, míg más területeken csak egy pár órára megy le a nap éjszaka. Ennek köszönhetően a szőlőt temérdek napsütés éri, ami elősegíti a fotoszintézist.

A napi átlaghőmérséklet kiegyensúlyozottságának köszönhetően a savtartalom fejlődése szabályos arányokat követ, majd a cukor, valamint az aromák fejlődését is pozitívan befolyásolja. Az alacsony, de nem ingadozó hőmérséklet hatása miatt a szőlőnek kimondottan hosszú és stabil a fejlődése, így a nyugodt tenyészidőszak érdekes és különleges tulajdonságokat kölcsönöz a svéd boroknak.

(<https://svensktvin.se/svenska-viner/klimat-historia/>)

8 KONKLUZÍÓ

Habár a borfogyasztásnak hosszabb múltja van Svédországban, korábban inkább alkoholforrásnak tekintették. Ma a kulturált borfogyasztás egyre nagyobb hangsúlyt nyer az országban, valamint a szőlőtermesztés és bortermelés is határozottan fejlődik.

A legtöbb pincészet a 2000-es évek elején kezdett el szőlőt termeszteni, néhány nagy birtok kivételével csak pár hektáron gazdálkodnak. Általában kísérletszerűen, minimális területen kezdték a pincészetek, és az idő haladtával egyre növekedtek a birtok területek. Ezt az irányvonalat követik a meglévő pincészetek is terjeszkedésük során, de újabb pincészetek is jönnek létre így.

Sok birtokon foglalkoznak a bevált szőlőfajták mellett kísérleti tételekkel is annak érdekében, hogy felfedezésre kerüljenek olyan fajták, amiket lehet termeszteni az országban. A jelenleg meglévő fajták is gondos válogatás után bizonyultak ideálisnak, így a szőlészeti és borászati szempontból még gyermekcipőben járó országnak lehetősége van sok különböző szőlőfajtaival kísérletezni.

Éghajlat szempontjából a korábbi táblázatokban található adatok elemzéséből látható, hogy a hőmérséklet, a csapadék, a napsütéses órák száma és a vegetációs időszak is egyre kedvezőbbé válik. Ezek a tendenciák azt mutatják, hogy egyre ideálisabb az éghajlat Svédország jelenlegi bortermő vidékein és bizonyos korlátokon belül lehetőség van egyre északibb irányban terjeszkedni.

Látható, hogy határozottan fejlődött az ország szőlészeti és borászati szempontból az elmúlt 20-25 évben, és minden lehetőség megvan arra, hogy ez tovább folytatódjon. Ennek eredményeképp egyre nagyobb figyelmet kaphat és komolyabb elismerésekre is számíthat Svédország.

9 FORRÁSOK

Allt på Öland: „Geologi” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)

<https://www.alltpaoland.se/artiklar/geologi/>

Arilds Vingård: „Det vackraste vi vet” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)

<https://arildsvingard.se/om-oss/>

Bendixen Söderqvist E., Andersson L. és Lasu L. (2022): „Öl- och Vinturism på Gotland”

<https://www.uppsater.se/uppsats/79bd4df2f5/>

<http://sh.diva-portal.org/smash/get/diva2:1686281/FULLTEXT01.pdf>

Birch A., Alder Vineyard (2021.01.24): „What is Rondo?” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)

<https://www.aldervineyard.uk/blog/what-is-rondo/>

Brenneman C., Wine Maker: „Seyval Blanc” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)

<https://winemakemag.com/article/1090-seyval-blanc-varietal-focus-2>

Cehlin Vingård: „Vacker miljö, genuin mat och ljusa fräscha lokaler” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)

<http://www.cehlinvingard.se/>

Domän Sånana: „Information om Vingårgen” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)

<https://www.domansanana.se/Information-om-Ving%C3%A5rden/>

Enderborg B., Guteinfo: „Geologi - Gotlands skapelse” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)

<https://www.guteinfo.com/?id=1314&meny=geologi>

Flyinge Vingård: „Viner med unik prägel” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)

<https://www.flyingevingard.com/#om-oss>

Flädie Mat & Vingård: „Flädie Vinproduktion” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)

<https://fladiematvingard.se/vinproduktionen/>

Frillestads Vingård: „Varför har vi Brita och Anders Norberg startat en vinodling i Helsingborg” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)

<https://www.frillestad.com/om-oss-7357625>

Föreningen Svenskt Vin: „Klimat och historia” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)

<https://svensktvin.se/svenska-viner/klimat-historia/>

Geopark Skåne: „KRÅKSPARKAR OCH BADKAR KAMBRISKT STRANDLIV” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)

<http://www.geoparkskane.se/Geologi-i-Sk-nej/Geologiska-faktablad/>

Geocaching: „Hoburgskalksten - Gotlands landskapssten” (Utolsó megtekintés: 2022.10.30)

https://www.geocaching.com/geocache/GC80VJ2_hoburgskalksten-gotlands-landskapssten?guid=52907bc7-f786-4552-8c85-5bfab3901eb7

Goda Drycker: „Åhus Vingård” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)

<https://godadrycker.se/branschregister/vingard/ahus/ahus-vingard/>

Goda Drycker: „Mellby nr 5 Vingård” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)

<https://godadrycker.se/branschregister/vingard/kivik/mellby-nr-5-vingard/>

Go Dutch Wine: „More about Merzling” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)

<https://godutch.wine/grapes/merzling/>

Gute Vingård: „Om oss” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)

<https://gutevingard.se/om-oss/>

Hellberg U., Vinbanken (2021.08.18): „LOTTENLUND ESTATE I HELSINGBORG – FRÅN BIN TILL VIN” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)

<https://vinbanken.se/2021/08/18/lottenlund-estate-i-helsingborg-fran-bin-till-vin/>

Hellberg U., Vinbanken (2021.08.12): „FLÄDIE MAT & VINGÅRD – ÅRET SOM BLEV EN NYSTART” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)

<https://vinbanken.se/2021/08/12/fladie-mat-vingard-aret-som-blev-en-nystart/>

Hellberg U., Vinbanken (2022.01.20): „Domän Sånana – den sandiga jordens vingård” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://vinbanken.se/2022/01/20/doman-sanana-svenskt-mousserande-vin-vinbanken/>

Hydromel et Hypocras, (2020.01.30): „Hypocras: from the Middle Ages to the present day” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://hydromel-et-hypocras.com/en/blog/post/1-histoire-hypocras>

Hällåkra Vingård: „Vår historia” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.hallakra.com/om-oss-1>

Kullabergs Vingård: „Swedish wine from Kullaberg” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<http://kullabergs.se/svensktvin#startsida>

Lottenlund Estate: „Vinodling (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.lottenlundestate.se/vinodling/>

Löderup Turism: „Österlervin – Vinprovningar och öppen vingård” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://loderupturism.se/osterlervin-vinprovningar-och-oppen-vingard/>

Lunds Trädgårdssällskap: „Flyinge Vingård” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://lundstradgardssallskap.se/kalender/flyinge-vingard>

Långmyre Vineri: „The Vineyard” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.langmyrevineri.com/the-vineyard>

Nordic Vineyards: „Arilds Vingård” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://nordicvineyards.com/collections/arilds-vingard>

Nordic Vineyards: „Kullabergs Vingård” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://nordicvineyards.com/collections/kullabergs-vingard>

Nordic Vineyards: „Frillestads Vingård” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://nordicvineyards.com/collections/frillestads-vingard>

Nordic Vineyards: „Lottenlund Estate Vineyard” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://nordicvineyards.com/collections/lottenlund-estate>

Nordic Vineyards: „Vingården i Klagshamn” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://nordicvineyards.com/collections/vingarden-i-klagshamn>

Nordic Vineyards: „Åhus Vingården” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
https://nordicvineyards.com/collections/ahus-vingard/grape_leon-millot

Nordic Vineyards: „Skepparps Vingård” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://nordicvineyards.com/collections/skepparps-vingard>

Nordic Vineyards: „Solaris Wine Grapes” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://nordicvineyards.com/collections/solaris>

Nordic Vineyards: „Phoenix Wine Grape” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://nordicvineyards.com/collections/phoenix-wine-grape>

Nordic Vineyards: „Souvignier Gris Wine Grape” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://nordicvineyards.com/collections/souvignier-gris-wine-grape>

Nordic Vineyards: „Muscaris Wine Grape” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://nordicvineyards.com/collections/muscaris-wine-grape>

Nordic Vineyards: „Johanniter” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://nordicvineyards.com/collections/johanniter-grape>

Nordic Vineyards: „Rondo Wine Grape” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://nordicvineyards.com/collections/rondo-wine-grape>

Nordic Vineyards: „Leon Millot Wine Grape” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://nordicvineyards.com/collections/leon-millot-wine-grape>

Nordic Vineyards: „Bolero wine grape” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://nordicvineyards.com/collections/bolero-grape>

Nordic Vineyards: „Regent Grape” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://nordicvineyards.com/collections/regent-grape>

Nordic Vineyards: „Siramé Wine Grape” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://nordicvineyards.com/collections/sirame-wine-grape>

Nordic Vineyards: „Cabernet Cortis wine grape” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://nordicvineyards.com/collections/cabernet-cortis-wine-grape>

Nordic Vineyards: „Pinot Noir Précoce Wine Grape” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://nordicvineyards.com/collections/pinot-noir-precose-wine-grape>

Österlen: „Skepparps Vingård” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.osterlen.se/skepparps-vingard/>

Österlän: „Våra viner” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.osterlän.se/page-3/>

Öland: „Wannborga Bränneri & Vingård” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.oland.se/sv/wannborga-branneri-vingard>

Persson R., Föreningen Svenskt Vin (2017.09.01): „Frillestad vingård - en familjevingård i nordvästra Skåne” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://svensktvin.se/2017/09/01/frillestad-vingard-en-familjevingard-i-nordvstra-skane/>

Persson R., Föreningen Svenskt Vin (2017.06.19): „Österlän – en vingård i genuin skånsk stil” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://svensktvin.se/2017/06/19/osterlän-en-vingard-i-genuin-skansk-stil/>

Persson R., Föreningen Svenskt Vin (2017.06.16): „Österlens Vingårdspark Tygeå – Vingårdarna i parken” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://svensktvin.se/2017/06/16/osterlens-vingardspark-tygea-vingardarna-i-parken/>

Persson R., Föreningen Svenskt Vin (2017.02.01): „Domaine Sånana – En av de första svenska vingårdarna” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://svensktvin.se/2017/02/01/svenska-vingardar-som-tar-emot-besok/>

Persson R., Föreningen Svenskt Vin (2017.10.02): „Håks Gård – Satsar på rött vin på Öland som lagrats på egen ek” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://svensktvin.se/2017/10/02/haks-gard-satsar-pa-rott-vin-pa-oland-som-lagrats-pa-egen-ek/>

Reben Sibbus: „Souvignier gris - resistant variety” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://sibbus.com/en/variety-descriptions/white-wine-varieties/souvignier-gris.html>

Reben Sibbus: „Johanniter - resistant variety” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://sibbus.com/en/variety-descriptions/white-wine-varieties/johanniter.html>

Rebschule meier: „Siramé” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.rebschule-meier.ch/de/rebe/71/sirame>

Skepparps Vingård: „Om Skepparps Vingård” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.skepparpsvingard.se/om-skepparps/>

Spring Wine and Spirits: „Vingården i Klagshamn” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://springwine.se/producenter/vin/vingarden-i-klagshamn/>

Spritmuseum: „Vin i Sverige” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://spritmuseum.se/kunskap/dryckernas-historia/vin-i-sverige/>

Svens StrandstensSite: „Skåne” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
http://www.rapakivi.dk/html_sk%C3%A5ne/sk%C3%A5ne.html

Sveriges Geologiska Undersökning: „Landskapsstenar i Götaland” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.sgu.se/om-geologi/berg/sveriges-berggrund/landskapsstenar/landskapsstenar-i-gotaland/>

Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut (2022.03.01): „Skånes klimat” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.smhi.se/kunskapsbanken/klimat/klimatet-i-sveriges-landskap/skanes-klimat-1.4827>

Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut (2022.03.01): „Gotlands klimat” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.smhi.se/kunskapsbanken/klimat/klimatet-i-sveriges-landskap/gotlands-klimat-1.4887>

Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut (2022.03.01): „Ölands klimat” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.smhi.se/kunskapsbanken/klimat/klimatet-i-sveriges-landskap/olands-klimat-1.4870>

Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut (2021.10.15): „Datsorier med normalvärden för perioden 1961-1990” (Utolsó megtekintés: 2022.10.30)
<https://www.smhi.se/data/meteorologi/datsorier-med-normalvarden-1.7354>

Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut (2017.03.20): „Normal solskentid för ett år” (Utolsó megtekintés: 2022.10.30)
<https://www.smhi.se/data/meteorologi/stralning/normal-solskentid-for-ett-ar-1.3052>

Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut (2021.10.15): „Datsorier med normalvärden för perioden 1991-2020” (Utolsó megtekintés: 2022.10.30)
<https://www.smhi.se/data/meteorologi/datsorier-med-normalvarden-for-perioden-1991-2020-1.167775>

Sveriges Nationalparker: „Söderåsens nationalpark fördjupningsblad geologi” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.sverigesnationalparker.se/globalassets/soderasen/filer/soderasens-nationalpark-fordjupningsblad-geologi.pdf>

Systembolaget: „Sverige” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.systembolaget.se/vin/varldens-vinlander/europa/sverige/>

Systembolaget: „Operation vin” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<http://www.systembolagethistoria.se/teman/kampanjer/operation-vin/>

The Great British Vineyards Guide: „Solaris” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.gbvq.uk/grape/solaris>

The Great British Vineyards Guide: „Phoenix” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.gbvq.uk/grape/phoenix>

The Great British Vineyards Guide: „Seyval blanc” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.gbvq.uk/grape/seyval-blanc>

The Great British Vineyards Guide: „Regent” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.gbvq.uk/grape/regent>

The Great British Vineyards Guide: „Cabernet Cortis” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.gbvq.uk/grape/cabernet-cortis>

The Prince of Pinot: „Pinot Noir Précoce: A Little Known Pinot Noir Twin” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.princeofpinot.com/article/1685/>

Vingården i Klagshamn: „Om oss...” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://vingardeniklagshamn.se/om.html>

Wannaborga: „Öländska viner och destillat” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<http://wannaborga.se/>

Wein Plus: „Souvignier Gris” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://glossary.wein.plus/souvignier-gris>

Wein Plus: „Seyval Blanc” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://glossary.wein.plus/seyval-blanc>

Wein Plus: „Merzling” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://glossary.wein.plus/merzling>

Wein Plus: „Muscaris” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://glossary.wein.plus/muscaris>

Wein Plus: „Bolero” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://glossary.wein.plus/bolero>

Wein Plus: „Siramé” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://glossary.wein.plus/sirame>

Wein Plus (2021.06.25): „Wine-growing zone” (Utolsó megtekintés: 2022.10.30)
<https://glossary.wein.plus/wine-growing-zone>

Wine Growers: „Cabernet Cortis” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.winegrowers.info/varieties/vine-varieties/Cabernet%20Cortis.htm>

Wine Searcher (2021.04.07): „Merzling Wine” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.wine-searcher.com/grape-1331-merzling>

Wine Searcher (2021.02.06): „Leon Millot Wine” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.wine-searcher.com/grape-976-leon-millot>

Winetourism: „Hällåkra Vingård” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.winetourism.com/winery/haellakra-vingard/>

YouTube, Långmyre Vineri-csatorna: „Långmyre Vineri - Jorden och plantorna” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.youtube.com/watch?v=Tb4Rwu8zkDE>

YouTube, Långmyre Vineri-csatorna: „The Story of Långmyre Vineri” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.youtube.com/watch?v=dgS2l6mRzTU>

YouTube, Upplev Mediehus-csatorna: „Under Ölands sol” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://www.youtube.com/watch?v=bMCGQRd1NrfM>

Åhus Sweden: „Åhus Vingård” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://ahussweden.se/medlemmar/ahus-vingard/>

Åhus Vingård: „Om vingården” (Utolsó megtekintés: 2022.10.28)
<https://ahusvingard.se/om/>

Csapó Edina Lisbeth

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Csapó Edina Lisbeth
A Hallgató Neptun kódja: TZU50H
A dolgozat címe: Svédország szőlőtermesztésének és bortermelésének jelenlegi helyzete és jövőbeni lehetőségei
A megjelenés éve: 2022
A konzulens tanszék neve: Szőlészeti Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemitulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: 2022 év október hó 31 nap

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

A Csapó Edina Lisbeth (név) (hallgató Neptun azonosítója: TZU50H)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a
záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfólió¹ áttekintettem, a hallgatót az
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védeésre
javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*³

Kelt: 2022. 10. 29.

_____
Belső konzulens

---

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.